İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ

DEMOGRAFİK GELECEK ZİRVESİ '26

Türkiye'de **Doğurganlık Çöküşü ile** *Mücadele Çalıştayı*

28-30 Nisan 2026

İnönü Üniversitesi Turgut Özal Kongre ve Kültür Merkezi

Ana Tema:
Demografik Fırsattan Demografik Kışa

28 Nisan 2026

1. GÜN

08.30 - 10.00	Karşılama ve Kayıt
10.00 - 10.45	Açılış (Saygı Duruşu, İstiklal Marşı) ve Protokol Konuşmaları
10.45 - 11.00	Kahve Molası
11.00 - 11.45	**I. Oturum: Rakamlarla Türkiye**
	• Türkiye Cumhuriyeti'nin Nüfus Yapısı ve Demografik Dönüşüm ***Metin AYTAÇ** – TÜİK Demografik İstatistikler Daire Başkanı*
	• Türkiye Cumhuriyeti'nde Nüfus Politikaları ve Nüfus Dinamikleri ***Prof. Dr. İsmet KOÇ** - Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü Müdürü*
11.45 - 12.00	Kahve Molası
12.00 - 13.00	**II. Oturum: Doğurganlık Çöküşünün Nedenleri**
	• Sosyolojik ve Kültürel Dönüşüm ***Prof. Dr. Hakan BAYDUR** – Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Sosyal Hizmet Bölümü Öğretim Üyesi*
	• Göç, Kentleşme ve Mekansal Sınırlılıklar ***Prof. Dr. Mücahit EĞRİ** – Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı Başkanı*
	• İktisadi Gelişmeler ***Prof. Dr. Murat Anıl MERCAN** – Yıldız Teknik Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat Bölümü Öğretim Üyesi*
13:00 - 14:00	Öğle Yemeği
14.00 - 14.45	• Biyolojik, Tıbbi ve Çevresel Faktörler ***Prof. Dr. Sedat BOSTAN** – Karadeniz Teknik Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitü Müdürü*
	• Toplumsal Cinsiyet Rolleri, İş ve Yaşam Uyumsuzluğu ***Prof. Dr. Ayşe AKIN** – Başkent Üniversitesi, Kadın-Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Araştırma ve Uygulama Merkezi Müdürü*
14.45 - 15.00	Kahve Molası
15.00 - 16.30	**III. Oturum: Doğurganlık Çöküşünün Muhtemel Etkileri**
	• Sağlık Sektörüne Etkileri ***Prof. Dr. Hatice ŞAHİN** – Ege Üniversitesi, Tıp Fakültesi Tıp Eğitimi Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi*
	• İktisadi ve Çalışma Hayatına Etkileri ***Prof. Dr. Mustafa Necmi İLHAN** – Gazi Üniversitesi, Tıp Fakültesi İş ve Meslek Hastalıkları Bilim Dalı Başkanı*
	• Sosyolojik Etkileri ***Doç. Dr. Cenk BEYAZ** – İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Sosyoloji Bölümü Öğretim Üyesi*
	• Ulusal Güvenliğe Etkileri ***Doç. Dr. Güray ALPAR** – Emekli Tümgeneral Jeopolitik Öngörü Enstitüsü Başkanı*
16.30 - 16.45	Kahve Molası
16.45 - 17.30	• Doğurganlık Çöküşü ile Mücadele Örnekleri ***Prof. Dr. Mehmet Enes GÖKLER** – TÜSEB Türkiye Sağlık Politikaları Enstitüsü Başkan V.*

Ana Tema:
Geleceğin Politikaları ve Uyum

29 Nisan 2026

2. GÜN

09.30 - 10.30	**IV. Oturum: Türkiye Demografik Kışa Hazır mı?**
	• Türkiye'de Uyum Politikaları ***Doç. Dr. Muhammed Emin DEMİRKOL*** *– Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürü*
	• Demografik Dönüşümde Sağlığı Yeniden Düşünmek ***Doç. Dr. Muhammed ATAK*** *– Sağlık Bakanlığı Sağlığı Geliştirme Genel Müdürü*
	• Türkiye'de Demografik Dönüşüm Kaynaklı Risklerle Mücadele Politikaları ***Prof. Dr. Faruk TAŞCI*** *– İstanbul Üniversitesi,* *İktisat Fakültesi Sosyal Siyaset ve Sosyal Güvenlik Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi*
10.30 - 10.45	Kahve Molası
10.45 - 11.30	**V. Oturum: Çalıştay Masalarının Oluşturulması**
	Katılımcılar, önceden belirlenmiş yedi farklı tematik masaya tercihe göre yönlendirilir. Her masanın bir raportörü ve başkanı bulunmaktadır.
11.30 - 13.00	Sorun ve Risk Tespiti
13.00 - 14.00	Öğle Yemeği
14.00 - 17.00	Politika Önerilerinin Oluşturulması
17.00 - 17.15	Kahve Molası
17.15 - 18.00	Kurul Üyeleri ve Masa Başkanları Koordinasyon Toplantısı (Bildirge hazırlığı için verilerin birleştirilmesi).

Ana Tema:
Karar Alıcılara Çağrı

30 Nisan 2026

3. GÜN

09.30 - 11.00	Çalıştay Masaları Sonuç Raporlarının Sunumu Her masa başkanı, grubunun ürettiği politika önerisini genel kurula sunar.
11.00 - 11.30	Kahve Molası
11.30 - 12.30	Demografik Gelecek Bildirgesi'nin Okunması ve Kapanış Tüm akademisyenlerin ve bürokratların ortak imza koyacağı nihai metnin protokole ve basına sunulması.
12.30 - 13.30	Öğle Yemeği
14.00 - 19.00	Sosyal Program, Şehir Gezisi ve Uğurlama Gezi Programı Tercihleri: Arslantepe Höyüğü (UNESCO Dünya Mirası), Şire Pazarı, Tarihi Malatya Evleri ve Kayısı Bahçeleri Gezisi.

ÇALIŞTAY MASASI TEMALARI

MASA 1	Demografik Dayanıklılık, Aktif Yaşlanma ve Teknoloji Entegrasyonu
MASA 2	Barınma, Kentleşme ve Aile Dostu Yerel Yönetimler
MASA 3	Uluslararası Göç, Nüfus İkamesi ve Uyum
MASA 4	Medikal Demografi, Biyolojik Riskler ve Üreme Sağlığı
MASA 5	Kamu Maliyesi, İktisadi Sürdürülebilirlik ve İstihdam
MASA 6	Sosyokültürel Dönüşüm, Değerler ve Aile Dinamikleri
MASA 7	Erken Çocukluk Bakımı ve Kapsayıcılık

ÇALIŞTAY MASALARININ TEMEL YAKLAŞIMI VE HEDEFLERİ

MASA 1. Demografik Dayanıklılık, Aktif Yaşlanma ve Teknoloji Entegrasyonu

Bu masanın temel yaklaşımı azalan ve yaşlanan nüfusun refah ve üretkenliği artırma, teknolojiye uyum süreçlerini kolaylaştırma, genç çalışan sayısındaki azalmanın üretimde olumsuz etkilerini önlemeye yönelik yenilikçi ve geleceğe dönük politikalar üretmek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki hedefler belirlenmiştir.

Hedefler:

a. Endüstri ve yoğun insan emeği isteyen sektörlere yapay zeka ve robotik sistemlerin entegrasyonunu hızlandıran ve teknoloji yatırımlarını ele alan politika önerilerinin geliştirilmesini içerecektir. Böylece beyaz yaka ve genç çalışan sayısındaki azalmanın iş gücünü daraltmasını önlemeye katkı sağlayacak politikalar üretmek hedeflenmiştir.

b. Artan yaşlı nüfusun kamusal bakım yükünü hafifletmesine destek sağlayacak gerontekno-loji, akıllı bakım sistemleri, akıllı ev, düşme sensörü, giyilebilir sağlık teknolojileri, erken uyarı mekanizmaları, teletıp, telesağlık, dış iskelet ve bakım robotları gibi teknolojilerden hastanın yararlanmasını destekleyecek politikalar üretmek hedeflenmiştir.

c. Mevcut nüfusun sağlığını iyileştirmek, hastalık yükünü azaltmak ve bireylerin kendi sağlık durumlarını takip etmesi amacıyla toplumun dijital sağlık okuryazarlığını artıracak politikalar üretmek hedeflenmiştir.

d. 65 yaş üstü nüfusun tüketim ve üretim süreçlerinde aktif kalmasını sağlayan, gümüş ekonomiyi teşvik eden, yaşlı dostu arayüz platformları geliştiren, emeklilerin ekonomiye katkı sunmasını destekleyen esnek modeller geliştiren politikalar üretmek hedeflenmiştir.

e. Uzun dönem bakım sigortası, evde bakım hizmetleri, sosyal güvenlik sisteminin dirençli hale getirilmesi ve prim dengesini gözeten uygulamaya yönelik politikalar üretmek hedeflenmiştir.

f. Azalan çocuk sayısı ve artan yaşlı nüfus istatistikleri doğrultusunda sağlık hizmetleri altyapısı ve personel planlamasının pediatriden kademeli olarak geriatriye yönelebileceği durumları değerlendiren politikalar üretmek hedeflenmiştir.

MASA 2. Barınma, Kentleşme ve Aile Dostu Yerel Yönetimler

Bu masanın temel yaklaşım bireylerin barınma, aile kurma ve çocuk yetiştirmesini etkileyen fiziksel mekanlar ve çevre psikolojisini dikkate alan, barınma ve şehir tasarımında yerel yönetimlerin sorumluluklarını ve hizmetlerini inceleyen, aile/çocuk dostu, ebeveyn/yaşlı/engellilere uygun şehirler oluşturulmasını destekleyen politikalar üretmek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki hedefler belirlenmiştir.

Hedefler:

a. Bireylerin evlilik ve doğurganlık kararlarını etkileyen konut ve kira fiyatlarındaki artışın incelenmesi, TOKİ ve yerel yönetim iş birliğiyle demografik sosyal konut ve kalıcı kira desteği modellerinin geliştirilmesi, çok haneli aileler için daha geniş konutlara erişimde vergi ve kredi kolaylıkları sağlanmasına yönelik politikalar üretmek hedeflenmiştir.

b. Köyden kente göç, mekansal kısıtlanma (1+1 daire örnekleri gibi), metropol ve trafik stresi, yeşil alan eksikliği, güvenli çocuk parkları gibi konularda şehir planlaması ve psikolojiyi birlikte ele alan politikalar üretmek hedeflenmiştir.

c. Merkezi hükümetin teşvik politikalarının yerel yönetimlerce uygulanması, ebeveynlere, yaşlılara ve çocuklara yönelik hizmetlerin (Örneğin mahallelerde ve organize sanayi bölgelerinde ücretsiz kreş açılması, annelere yönelik ücretsiz ulaşım kartları sağlanması, süt desteği, yaşlı gündüz bakım evi ve hizmetlerinin artırılması gibi) yönelik politikalar üretmek hedeflenmiştir.

d. Yaşlı veya engelli nüfusun erişilebilirliğini artıran kentsel tasarımların oluşturulmasına yönelik politikalar üretmek hedeflenmiştir.

e. Yerel yönetimlerce geleneksel taşıma yerine otonom veya yarı otonom ulaşım sistemlerinin geliştirilmesi, yaya dostu ve güvenli oyun alanlarının oluşturulması, çevreyi koruyan ve iklim krizi endişelerini azaltacak mekansal tasarımları destekleyen politikalar üretmek amaçlanmıştır.

MASA 3. Uluslararası Göç, Nüfus İkamesi ve Uyum

Bu masanın temel yaklaşımı yerli nüfusun azalması/yaşlanması karşısında ortaya çıkan demografik riskleri azaltma, demografik açığı ve uluslararası göçü akılcı biçimde yönetme, tersine beyin göçünü teşvik etme ve toplumsal uyumu kolaylaştırmayı destekleyen politikalar üretmek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki hedefler belirlenmiştir.

Hedefler:

a. İkame göçü modelinin Türkiye perspektifinde uygulanabilirliğini değerlendirmek, mevcut göçmen nüfusun eğitim, sağlık ve iş gücü piyasasına entegrasyonunu destekleyen politikalar üretmek amaçlanmıştır.

b. Türkiye'deki nitelikli, genç ve doğurgan nüfusun yurt dışına çıkma nedenlerini incelemek, beyin göçünün oluşturduğu olumsuzluğu engelleyen, nitelikli insan gücünün Türkiye'de kalmasını destekleyen ve tersine beyin göçünü teşvik eden politikalar üretmek hedeflenmiştir.

c. Göçmenlerin yüksek doğurganlığının ulusal demografiye etkisi ve sığınmacıların Türkiye'de kalma/gitme süreleri projeksiyonlarının değerlendirilmesine yönelik politikalar üretmek hedeflenmiştir.

d. Göçmen/sığınmacı çocukların eğitim ve sağlık gibi ulusal sistemlere uyumu ve daralan iş sektörlerine yönlendirilmesine yönelik teşvik edici politikalar üretmek hedeflenmiştir.

MASA 4. Medikal Demografi, Biyolojik Riskler ve Üreme Sağlığı

Bu masada doğurganlık çöküşünün biyolojik ve tıbbi boyutunu merkeze alan bir yaklaşımla istendiği halde fiziksel/tıbbi olarak çocuk sahibi olunamayan durumları azaltan politikalar oluşturmak amaçlanmıştır. Amaç doğrultusunda aşağıdaki hedefler belirlenmiştir.

Hedefler:

a. Evlilik veya ebeveynlik yaşının ertelenmesiyle birlikte ortaya çıkabilen istemsiz çocuksuzluk, infertilite, biyolojik saat, yumurta dondurma, tüp bebek ve diğer yardımcı üreme teknolojilerine adil erişim, tedavi ve kamu tarafından finansmanı kapsayan konularda politikalar üretmek hedeflenmiştir.

b. Stres, beslenme bozukluğu, çevresel toksin ve endokrin bozucu kimyasallar gibi toplum üreme sağlığına olumsuz etki eden durumları azaltmaya yönelik politikalar üretmek hedeflenmiştir.

c. Normal doğumu teşvik eden ve sezaryen doğum oranlarını düşüren mevcut uygulamaların değerlendirilmesi ve verilere dayalı olarak normal doğumu destekleme potansiyeli olan alternatif politikalar üretmek hedeflenmiştir.

d. İleri yaş gebeliklerindeki riskleri azaltmaya ve anne-çocuk sağlığını desteklemeye yönelik politikalar üretmek hedeflenmiştir.

MASA 5. Kamu Maliyesi, İktisadi Sürdürülebilirlik ve İstihdam

Bu masanın temel yaklaşımı sosyal güvenlik sisteminin finansal olarak yürütülebilirliğini sağlayacak biçimde bireylerin çalışma şartlarını ebeveynliğe uygun hale getirmek, ekonomik güvencesizliği azaltmak ve mali teşviklerle doğurganlığı artıracak politikalar üretmek amaçlanmıştır. Amaç doğrultusunda aşağıdaki hedefler belirlenmiştir.

Hedefler:

a. Kadınların doğurganlığını destekleyecek esnek/uzaktan çalışma mevzuatını ve annelik izinlerini değerlendiren, kadınların annelik rolü nedeniyle iş yaşantısından ayrılma korkusunu azaltan, annelikten iş yaşamına geçişi kolaylaştıran, iş yerinde baskı/yıldırmayı önleyen politikalar oluşturmak hedeflenmiştir.

b. Babaların esnek/uzaktan çalışma mevzuatı ve zorunlu/devredilemez ücretli babalık izinleri, mesai saatlerinin çocuğun bakımıyla uyumlu anne/baba entegrasyonunu destekleyecek politikalar üretmek hedeflenmiştir.

c. Kamu maliyesi bağlamında pronatalist nakdi desteklerin (Örneğin doğum yardımı, vergi muafiyeti, vergi dilimi bölme, eş vergi dilimi, çocuk parası, faizsiz kredi desteği, çeyiz desteği, evlilik kredisi vb.) değerlendirilmesi ve iktisadi sürdürülebilirlik açısından fayda maliyet açısından değerlendirilmesine yönelik politikaların incelenmesi ve alternatif politikalar üretilmesi hedeflenmiştir.

d. Tersine dönen nüfus piramitinde sosyal güvenlik kurumu ve emeklilik sisteminin karşılaşabileceği risklerin değerlendirilmesi ve azaltılmasına yönelik politikalar üretilmesi hedeflenmiştir.

e. İşsizlik ve uzun dönem bakım sigortasının kamu ve özel sektör iş birliğinde değerlendiren politikalar üretmek hedeflenmiştir.

f. İş hukuku bağlamında özellikle özel sektörde çalışan bireylerin ekonomik güvencesizliğini engelleyen adımlar atılmasına yönelik politikalar üretilmesi hedeflenmiştir.

MASA 6. Sosyokültürel Dönüşüm, Değerler ve Aile Dinamikleri

Bu masanın temel yaklaşımı evlilik veya doğurganlığın azalmasındaki sosyolojik, kültürel ve psikolojik yönlerini değerlendiren ve modernleşmeyle birlikte değerlerin aile dinamikleri üzerindeki etkisini inceleyen politikaların tartışılması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki hedefler belirlenmiştir.

Hedefler:

a. Gönüllü çocuksuzluk eğilimi, kariyer veya çocuk ikilemi, çocuğa bakış açısındaki değişimin nedenlerinin incelenmesi ve politikalar üretilmesi hedeflenmiştir.

b. Kadınların çocuğa bakma, ev işi yapma, yaşlı bireyle ilgilenme gibi üzerindeki bakım yükünün ve oluşturduğu tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi, ev içi roller bağlamında adil bir sorumlulukla aktif babalığı inşa ve teşvik eden politikalar üretilmesi hedeflenmiştir.

c. Bekar ebeveyn, boşanmış birey gibi tek kişilik hanelerde sosyal izolasyon riskini azaltacak ve kuşaklar arası destek ağlarını güçlendirecek politikalar üretilmesi hedeflenmiştir.

d. Ebeveynlik rollerinde sosyal medyanın etkisinin incelenmesi, kusursuz ebeveyn baskısı ve yetersiz ebeveynlik hissiyatını önleyici politikalar üretilmesi hedeflenmiştir.

e. Ebeveynlik rollerinin evlilikten önce bireyde gelişmesini sağlayacak kültürel farkındalıkları artırmaya yönelik politikalar üretilmesi hedeflenmiştir.

f. Eğitim sürelerinin artması, insan ömrünün uzaması vb. nedenlerle psikososyal gelişim evrelerinin yeniden gözden geçirilmesi ve gecikmiş yetişkinlik gibi yeni kronolojik gerçekliğe uyum sağlayacak kültürel normlara yönelik politikalar üretilmesi hedeflenmiştir.

g. Aile kurma motivasyonu üzerinde bireyselleşme ve bencilleşme gibi kavramların belirlenmesi hedeflenmiştir.

h. Mahalle kültürünün çöküşü, büyün ebeveynlerin çocuk bakımındaki rollerinin azalması gibi durumların değerlendirilmesi ve kent yaşamında güvenli sosyal dayanışmanın nasıl inşa edilebileceği üzerine politikalar üretilmesi hedeflenmiştir.

ı. Babaların erken çocukluk döneminden itibaren bakım veren rolünün aktif biçimde gelişmesi sağlayacak pedagojik ve kültürel çalışmalara yönelik politikalar üretilmesi hedeflenmiştir.

j. Sosyal medya ve geleneksel medya araçlarının aile değerleri üzerindeki etkisinin değerlendirilmesi, popüler kültürde ideal yaşam, ideal aile ve başarılı insan figürlerinin incelenerek; aile kurmayı güvenli, kapsayıcı ve özendirici yollarla teşvik etmeye yönelik politikalar üretilmesi hedeflenmiştir.

MASA 7. Erken Çocukluk Bakımı ve Kapsayıcılık

Bu masa, demografik krizin çözümünde sadece niceliğe (çocuk sayısına) değil, niteliğe (çocuğun gelişimsel kalitesine ve ailenin refahına) odaklanmak amacıyla oluşturulan en kritik "sosyal devlet" masasıdır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki hedefler belirlenmiştir.

Hedefler:

a. 0-8 yaş arası çocukların bakımının kadın üzerindeki yükünün azaltılması, kamu güvencesinde ücretsiz ve nitelikli bir hakka dönüşmesi amacıyla bakım ve eğitim hizmetlerinin artırılmasına yönelik politikalar üretilmesi hedeflenmiştir.

b. Üniversitelerden organize sanayi bölgelerine kadar tüm alanlarda kamuya ait erken çocukluk bakımı ve eğitimi sağlayan okul öncesi eğitim kurumlarının inşa, finansman ve idaresine yönelik politikalar üretilmesi hedeflenmiştir.

c. Erken çocukluk bakımı ve hizmeti veren özel kreş veya anaokullarının finansmanında destek sağlanması, yerel yönetim ve ilgili kurumlar maiyetinde gündüz bakımevlerinin yaygınlaştırılmasına yönelik politikalar üretilmesi hedeflenmiştir.

d. Özel gereksinimli çocukların bakımını üstlenen ebeveynlerin bakım yükünü hafifleten, tükenmişlik sendromunu önleyen, fiziksel ve psikolojik yönden destek sağlayan modeller oluşturmaya yönelik politikalar üretilmesi hedeflenmiştir.

e. Erken çocukluk bakımı ve eğitimine yönelik kurumlarında kapsayıcı eğitim alt yapısını güçlendiren ve yardımcı personel tahsisine yönelik katkı sağlayan politikalar üretilmesi hedeflenmiştir.

f. Özel gereksinimli çocuklara yönelik kısa süreli yatılı bakım modellerinin ve ev merkezli özel eğitim aile danışmanlığının değerlendirilmesi hedeflenmiştir.

g. Okulların eğitim süresi ile ebeveyn mesaisi arasındaki uyumun güçlendirilmesi, okulların çocukların güvenli bir yaşam alanına dönüşmesini destekleyecek ücretsiz ve nitelikli kulüp, atölye, spor, sanat, etüt, uyku/dinlenme, beslenme faaliyetlerine yönelik politikalar üretilmesi hedeflenmiştir.

h. Ebeveynlerin çocuğun gelişimsel özelliklerini anlamasına katkı sağlayacak okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesine yönelik politikalar üretilmesi hedeflenmiştir.

İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ

PAYDAŞLAR